

dra'), tenint en compte que, entre les nombroses mencions medievals de *Arfa*, quasi només hi fa -s-, i *Arfa* amb r no hi apareix fins a 1554 (amb una sola excepció, però duplicat vacil·lant, en el doc. de 1237).

¹ Cf. cast. antic *porfaçar* < *postfaçar*, *DECH* III, 330b31; recordem que, junt amb *Bestyé* (entre Bielsa i Aínsa) hi ha var. *Berfé* (XLVI, 123.3). Del dit bc. *asun* ha de venir el nom del poble *Asún* de la vall de Tena (*E. T. C.* I, 143, núm. 43). — ² Cert que també es pot pensar en *asun* que oscil·la entre «ortie» i «ronce» (o sigui 'romeguera' —no 'esbarzer': malentès d'*AlcM*); davant l'article, la fonètica basca, de *asun* + *-a* en podia fer l'homònim *asu-a* (cf., però, l'objecció oposada a M-Lübke, en la n. 2 a l'article *araós*).

Argall, V. *Aragall*

Argamassa a Morvedre (xxx, 27.5), *S'Argamassa* platja a la costa E. d'Eivissa (te. Sta. Eulàlia, nomencl. mar., xxxix, núm. 19). Cf. *Argamesa*, llegit en un doc. de l'alt Aragó (p. Ibiecas, S^a de Guara) any 1440, bis (CCandi, *BCEC* 1910), si bé ignorem si la lliçó correcta és *-masa* o *-mesa*.

ARGANY, l'

Barranc de *l'argany* en el Priorat, te. de Torroja (xii, 100.19); i, allí prop, *Mas de l'Argany* a Albarca (xii, 38.3). Probablement *ʿirq ʿain*, literalment 'arrel de la deu' o sigui 'origen de les aigües d'un rec'. Un *P. Arguayn* en doc. del Perelló tortosí de l'a. 1342 (*BABL* xvi, 43). *Camí dels Argatans* a Garcia (xiii, 110.9): potser de *ʿirqāt ʿain*, format amb el plural del femení *ʿirqa*. De Torroja a Albarca, hi ha 13 k., el Perelló és 30 k. més al S., Garcia 15 més al SO. 1340: Berenguer ³⁵ *Argany* (*Capbreu Entença*, 9°).

ARGELAGA/ARGELAR/ARGELAGUET/
ARGELAGUER. I ARGELERS

Derivats del nom de la planta 'Ulex europaeus'. En tots ells hi ha terminacions de fàcil explicació com a elements suffixals. Hi afegeixo el nom de la vila rossellonesa d'ARGELERS, repetit en gascó pirinenc (en *Argelès*, vila de l'alt Lavedà), car hem arribat a la convicció que també en aquests noms hi ha un probable representat del tema AIEL-, nom de plantes punxents, que he establert com a arrel del nom hispànic de l'*argelaga*, en el *DECat* I, s. v. Enfoco, doncs, en primer terme aquest NL.

En efecte no crec possible fonèticament justificar que l'un ni l'altre dels dos *Argelers* siguin variants de forma, d'*argiler*, derivat d'*argila*: -*gél-* pot passar, i és natural que passi, a -*gíl-* abans de l'accent, però un canvi invers, i repetit per a dues poblacions tan importants (i tan sovint esmentades des de l'E. Mj.), em sembla injustificable. No hi ha dubte que també es troba *Argilers* com a variant d'*Argelers* en els docs., i per cert sovint i des d'antic. Tant com es ⁶⁰

vulgui. Però en aquest sentit sí que, tant la fonètica,⁴ com una natural etimologia pop., recrearien constantment la forma aparentment derivada de *argila*. Solament si l'altra era l'originària, i restà sempre la pròpia de la pronúncia popular i tradicional, es comprèn que la forma *Argelers* hagi acabat per imposar-se.

En podem assenyalar encara alguns altres casos catalans. Una antiga parròquia rural, i llogaret, d'*Argilers* figura escrit així en l'*Acte C. Sd'Urg.* a. 839, i en la còpia del S. XII: segons el context era a la vall de La Pedra, damunt St. Llorenç de Morunys: avui és el Mas *Argelaguer*, com ens confirma l'eruditíssim arxiver de la Seu (Mn. Pere Pujol, perfecte coneixedor de la història parroquial, maç que jo mateix vaig visitar ¹⁵ allí en l'enq. de 1960).

En un altre que també figura en el dit *Acte* de 839, la dualitat es repeteix, però en sentit oposat: *Agilageros* (*Agilagers* núm. 222, de l'*Acte*) avui és *Argilers*, citat allí darrere Espinalbet i Vilosiu, i davant St. Jaume de Frontanyà, a l'extrem NE. del Berguedà. Ara bé, fonèticament tan impossible és que *Argilers* es canviés en *Argelaguer(s)* com viceversa. Però en canvi és perfectament versemblant que la gent del S. IX sabés encara que aquest *argil-/argel-* era un arcaisme que significava 'argelaga'; i que a d'altres val·ls vagi perdurar l'ús viu del duplicat, i el nom es vagi fixar en la variant arcaica, igual que a la Marena.

En efecte, en doc. de l'a. 967 referent a Urgellet, es parla d'un bosc amb tots els «*argelariis*, surusculariis & boxedariis» sens dubte com a nom de matissers de boix, d'argelaga i de suros (*BABL* vi, 357). D'aquest, pot ser derivat en *-osa* un que llegim en altre doc. de l'Urgellet, prop de Trespunts: «tonnes que abeo in *Argelosa* remaneat ad S. Andrea cenobii de Inter Pontonis»; al mateix sembla referir-se un *Argelosa* d'un document de 1045 relatiu a «Pontonos» (*Cart. Sant Cugat* II, 248). Fins als mateixos boscos de la Marena degué arribar el duplicat entre *argel-* i *argelag-*, car el Cbr. d'Argelers de 1292 cita un NL *Argilaguers* prop de St. Llorenç, al S. de la vila d'Argelers, que el 1068 encara s'anomena «St. Llorenç del Mont o d'Argelers». D'això potser també un *Rec de l'Argelà* o de Restanyines en el Conflent te. de Fullà (xxvi, 127, 128).

La PRON. POP. avui és *arzelés* (Fouché, *Phon. Rouss.* 77); també oït així a la vila mateixa (1939, i el 1960), i amb tendència a *-lès* d'allí cap al Sud: *arzelés* a Requesens (1934) i a Llançà (xxii, 110a); gèntilic: *argelerenca* f.

DOC. ANT. En les obres d'Alart trobo la forma *Argileriis*, *-ilers*, citada de cinc docs. des de 1292 a 1395 (*Not. Hist. Commun. Rouss.* I, 205; v, 307; *Docs. Geo. Hi.* 8, 15, 25). Encara que són docs. en baix llatí, i és possible que en algun hi hagi llatinització de *e* en *i*; també és *Argilés* en el cens cat. de 1359 (*CoDo-ACA* XII, 115). És clar que n'hi ha més mencions *i*, en part, més antigues; p. ex. «ipsam caslaniam de *Argilario*» (comprentent *La Pava*), a. 1136, del cartulari d'El-na (Moreau LVI, 200).

Mencions antigues amb *-ge-* n'havíem trobades menys: «Ntre. D. de Palatiolo et la châtellenie d'Ar-